

Araştırma Makalesi / Research Article

Arktik'teki Deniz Yetki Alanı İhtilafları ve Ukrayna-Rusya Savaşı'nın Bölge Devletlerindeki Silahlanmaya Etkisi*Maritime Jurisdiction Disputes in the Arctic and the Impact of the Ukraine-Russia War on Armament in Regional States*Burak KAHRAMANER ¹ & Yasemin ERDAMAR ²

Geliş/Received:08.05.2023

Kabul/Accepted:01.08.2023

Öz

Son yıllarda, buzulların iklim değişikliğinden kaynaklı erime hızındaki artış neticesinde Arktik Bölge sosyo-ekolojik bir alan hâline gelmiştir. Bölgenin sahip olduğu ekonomik zenginliklerin ortaya çıkardığı jeoekonomik güçten yararlanmayı amaçlayan devletler askerî açıdan güçlü konuma gelmek amacıyla çeşitli politikalar geliştirmeye başlamışlardır. Bundan kaynaklı olarak bölgedeki gerilim gün geçtikçe artmaktadır. Ukrayna-Rusya Savaşı'nın başlangıcından itibaren Rusya'ya uygulanan yaptırımlara Arktik'teki NATO üyesi olan devletlerin de dâhil olmasıyla birlikte bölgedeki gerilim had safhaya çıkmıştır. Bölge ülkelerinin gerçekleştirdikleri savunma harcamalarının deniz yetki alanları üzerinde doğuracağı muhtemel sonuçların araştırılması bu sebeplerle önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı, Arktik bölgedeki deniz yetki alanlarında yaşanan ihtilafları araştırmak ve Ukrayna-Rusya arasında yaşanan savaşın Arktik bölge ülkelerinin silahlanmasına etkisini incelemektir. Çalışmada yöntem olarak literatür taraması kullanılmıştır. Bu çalışmaya bağlı olarak farklı yabancı kaynaklardan elde edilen nicel veriler kullanılarak tablolar oluşturulmuş, bölgedeki ihtilaflar ise Türkçeye çevrilen şekillerle desteklenerek incelenmiştir. Arktik bölgede deniz yetki alanları hususunda üç ihtilaflı bölge olduğu belirlenmiştir. Bu ihtilaflara taraf olan NATO üyesi devletlerin savunma harcamalarında Ukrayna-Rusya Savaşı'nın başlangıcından itibaren artış yaşandığı tespit edilmiştir. Savaşın, bölgedeki devletlerin askerî harcamalarını arttırması silahlanmayı ve gerilimi arttırmakta, bununla birlikte çatışma risklerini de beraberinde getirmektedir. "Arktik bölgedeki deniz yetki alanı ihtilafları ve Ukrayna-Rusya Savaşı'nın bölgedeki silahlanmaya etkileri" isimli bu çalışmanın sonuçlarına dayalı çözüm odaklı önerilerde bulunulmuştur. Araştırmanın alana katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Arktik bölge, deniz yetki alanları, ihtilaflar, Ukrayna-Rusya savaşı, silahlanma

Abstract

As a result of increase in the melting rate of glaciers due to climate change in recent years, the Arctic Region has turned into a socio-ecological area. States aiming to benefit from geo-economic power created by economic riches of the region have started to develop various policies in order to become militarily strong. Since the beginning of the Ukraine-Russia War, tensions in the region have increased further with the inclusion of NATO member states in the Arctic in the sanctions imposed on Russia. For these reasons, it is important to investigate the possible consequences of the defense expenditures of the countries in the region on maritime jurisdictions. The aim of this study is to investigate the conflicts in maritime jurisdiction areas in the Arctic region and to examine the effect of war between Ukraine and Russia on armament of the Arctic region countries. Literature review was used as a method in the study. Depending on this study, tables were created using quantitative data obtained. It was determined that there are three disputed regions regarding maritime jurisdiction areas in the Arctic region. It has

¹ Bağımsız Araştırmacı, Ankara-Türkiye, E-Posta: burakkahramaner35@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1765-6017

² Sorumlu Yazar/Corresponding Author, Öğretmen, Ankara Keçiören Sosyal Bilimler Lisesi, Ankara-Türkiye, E-Posta: yaseminerdamar@gmail.com, ORCID ID: 0009-0001-1431-7901

been determined that the NATO member states, which are a party to these conflicts, have increased their defense expenditures since the beginning of the Ukraine-Russia War. As the war increases the military expenditures of the states in the region, it also increases armament and tension. Therefore, it also brings along the risks of conflict. It is aimed to contribute to the Turkish literature with the study titled "The effects of the Russian War on the armament in the region". In addition, solution-oriented suggestions were made based on the research results.

Keywords: Arctic region, maritime jurisdiction, conflicts, Ukraine-Russia war, armament

1. GİRİŞ

Kuzey Kutup bölgesi, Antik Yunan dilinde, arktos (ay) kökünden türetilmiştir ve kuzeyde yer alan Büyükayı takımyıldızını karşılayan Arktikos kelimesi ile de ifade edilmektedir. 66° 33' 39" Kuzey Kutup Dairesi'nin kuzeyinde kalan Arktik, karalarla çevrelenmiş, buzlarla kaplı bir okyanus alanıdır. 16. yüzyılın sonlarından itibaren Avrupalı kâşiflerin ilgisini çekmeye başlayan bölgede, 19. yüzyılda hızlanan ve pek çok can ve mal kaybının yaşanmasına yol açan keşif seferleri bölge üzerindeki stratejik ve ticari rekabeti de artırmıştır (Polar Discovery, 2022).

Arktik bölgenin 21. yüzyılda uluslararası güvenlik bağlamında bir kriz alanı olmasının en temel nedeni küresel iklim değişikliği neticesinde Arktik'te azalan ve incelen buzul tabakası neticesinde bölgedeki doğal kaynakların daha erişilebilir hâle gelmesidir. Arktik'in yaz sezonu buzul tabakasının çözülme süreci belgelenmekte ve 2007 yılından beri uluslararası kamuoyunda da tartışılmaktadır. Hükümetler arası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) 2014 yılında yayımlanan raporu, Arktik deniz buzullarının 1979-2012 yılları arasında, her on yılda bir %3,5-4,1 oranında azaldığını ortaya koyarken, 2050 yılından önce yaz aylarında Arktik Okyanusu'nun neredeyse buzdan arınmış bir hâle geleceği öngörülmektedir (IPCC, 2014).

Arktik Okyanusu'na kıyıdaş olmadıkları hâlde bölgedeki ekonomik fırsatlardan faydalanmayı amaçlayan devletlerin sayısı her geçen gün artmaktadır. Bu husus çeşitli güvenlik tartışmalarını beraberinde getirirse de küresel müşterekler arasında yer alan Arktik Okyanusu, tüm aktörlerin erişimine açıktır (Berkut, 2021). Uluslararası hukuki düzenlemeler bölgedeki genel hatları düzenlese de bölgedeki devletler arasında anlaşmazlıklar ve birbirlerinin çıkarlarına ters düşen talepler bulunmaktadır. Bölgede yaşanan ihtilafların temeli, Arktik deniz tabanının tam olarak bilinmemesinden kaynaklanmaktadır. Bilim ve teknoloji alanında yaşanan gelişmeler, denizlerden yararlanma bağlamında ortaya yeni imkânlar çıkarmıştır. Deniz tabanlarının derinliklerinde bulunan petrol, doğal gaz ve değerli minerallerin çıkarılabilecek olması ve hızla artan nüfusun beslenme ihtiyaçları, denizlerin önemini artırmıştır. Bu durum denizlerin paylaşımı ve kullanımını açısından egemenlik alanlarının kesin olarak tanımlanması ihtiyacını doğurmuştur (İlgaz, 2009 s,41).

Adından da anlaşılacağı üzere esas olarak ekonomik kaygılarla ortaya atılan Münhasır Ekonomik Bölge, 1982 tarihli BMDHS'nin (Birleşmiş Millet Deniz Hukuku Sözleşmesi) V. Kısım 55-75. maddelerinde düzenlenmiştir. Buna göre MEB (Münhasır Ekonomik Bölge), kıyı devletine kıyından başlayarak açık denize doğru 200 deniz mili mesafede bazı egemenlik hakları tanımaktadır. Hiçbir şekilde 200 deniz milinin ötesine uzatılmayacak olan bu bölgedeki hakları BMDHS şu şekilde ifade etmektedir: “Deniz yatağı üzerindeki sulara, deniz yataklarında ve bunların toprak altında canlı ve cansız doğal kaynaklarının araştırılması, işletilmesi muhafazası ve yönetimi konuları ile aynı şekilde sudan, akıntılardan ve rüzgârlardan enerji üretimi gibi, bölgenin ekonomik amaçlarla araştırılmasına ve işletilmesine yönelik diğer faaliyetlere ilişkin egemen haklar” (BMDHS, 1982).

Son dönemde deniz alanlarında petrol ve doğal gaz arama faaliyetlerinde yaşanan artış, MEB kavramını daha önemli hâle getirmektedir. Nitekim dünya üzerindeki deniz alanlarının yaklaşık %36'sını kapsamakta olan toplam MEB alanlarının, balık stoklarının %90'ını, petrol ve doğal gaz depolarının %87'sini içerdiği tahmin edilmektedir (Ertuğrul, 2017 s.63). İfade edilen verilerden de hareketle denizlerin altında ciddi kaynakların bulunması Arktik bölgedeki devletlerin bölgeye yönelik stratejiler geliştirmelerine neden olmaktadır. Bunun yanı sıra bölgedeki devletlerin MEB alanlarında çakışmaların bulunması, bölgede ihtilaflara neden olmaktadır.

Devletlerin ilgilendiği bir diğer husus ise Arktik bölgedeki erişilebilir hâle gelen ticaret rotalarıdır. Son 10 yıl içinde, Arktik gemi trafiğinde gözlemlenen artış, gelecekte bölgedeki deniz trafiğinin daha da yoğunlaşacağına yönelik varsayımları desteklemektedir (Eguíluz vd, 2021, s.185). 2013-2019 yılları arasında Arktik Kutup Kodu alanına giren gemi sayısı %25 artış göstermiştir (PAME, 2022). Arktik bölgedeki iklim değişikliği sonucu yaşanan ekolojik problemler göz ardı edilerek bölgenin ekonomik olarak sağlayacağı katkı bölgedeki aktörlerin Arktik'e yönelik siyasi, askeri ve ekonomik politikalar geliştirmelerine neden olmaktadır (Arctic Council, 2022).

Bölgeye yönelik ilginin bir diğer temel nedeni ise bölgedeki doğal kaynaklardır. Buzul tabakasının incelenmesi neticesinde bölgedeki doğal kaynakların tespitine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri Jeoloji Araştırmaları Kurumu'nun (United States Geological Survey) 2008 yılında paylaştığı tahminlere göre, Arktik'te 240 milyar varil kanıtlanmış petrol ve petrol dengi doğal gaz bulunmaktadır; söz konusu miktar, dünya rezervlerinin yaklaşık %10'una eşittir (Urban, 2015). Her geçen gün keşfedilen farklı rezervlerle birlikte Arktik'teki doğal kaynak potansiyeli bölgede komşu olan devletlerin

arasında egemenlik problemlerine de sebep olmaktadır. Deniz yetki alanlarının paylaşımında yaşanan sorun bölgedeki esas problemdir. Bununla beraber 21'inci yüzyıla gelindiğinde BMDHS'ye taraf olan kıyıdaş devletler art arda egemenlik sahalarını Arktika'nın merkezine doğru genişletme girişimlerinde bulunmuştur. Nitekim BM'ye yapılan kıta sahanlığının genişletilmesine yönelik başvurularda; Rusya, Danimarka ve Kanada Arktik Okyanusu altından geçen sırtları; Norveç ise Svalbard'ın kuzeyindeki alanı sahiplenmek istemiştir (United Nations, 2022).

24 Şubat 2022 tarihinde başlayan Ukrayna-Rusya Savaşı'nın bölgedeki diplomatik çözümleri geri plana attığı tahmin edilmektedir. Bu yüzden, bölgedeki devletlerin savunma harcamalarına ayırdıkları bütçelerin incelenmesi mühimdir. Bununla birlikte Türkçe literatüre daha yakından bakıldığında, nispeten yeni bir tartışma alanı olan Arktik bölgedeki deniz yetki alanı hususundaki ihtilafli bölgeleri ve Arktik devletlerinin silahlanmalarını, Ukrayna-Rusya Savaşı bağlamında irdeleyen herhangi bir çalışmanın olmadığı görülmektedir. Muhtemel etkilerin tespit edilip en aza indirilmesi açısından öneriler sunulması ve Türkçe literatüre kazandırılması bakımından bu çalışma önemlidir.

1. 1. Amaç

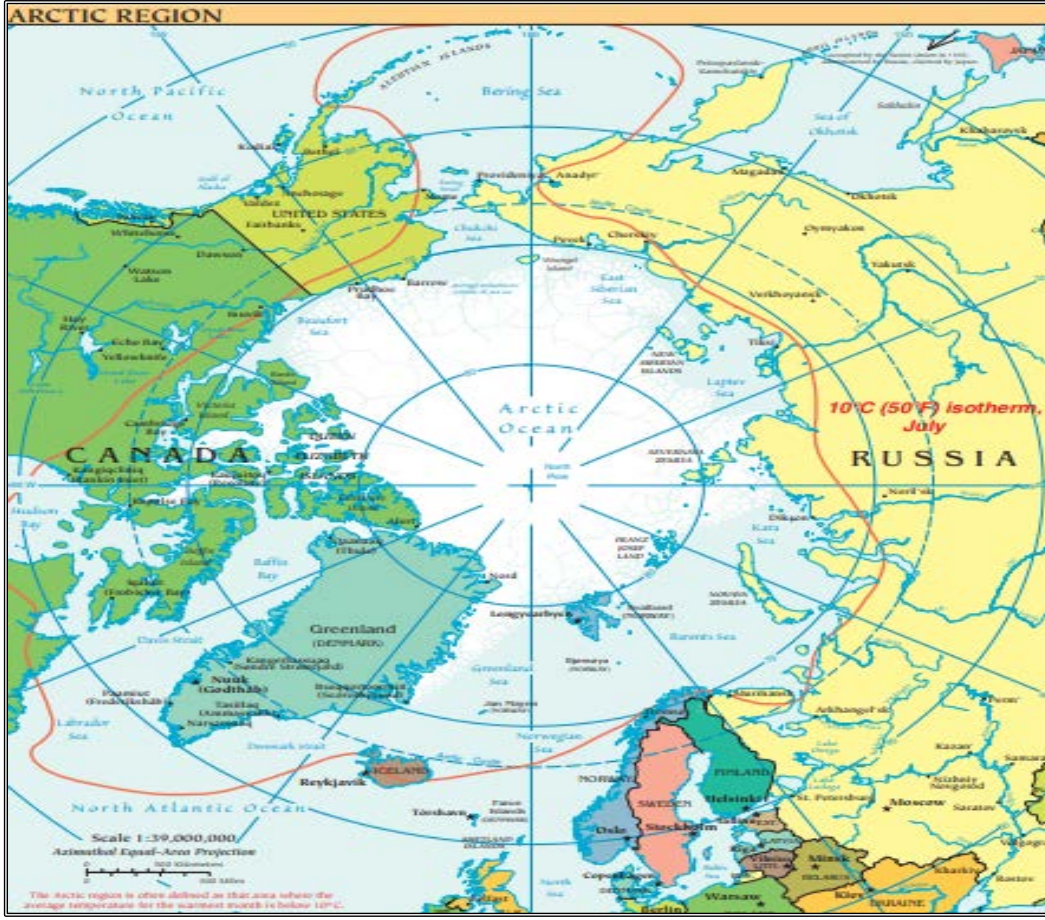
Arktik bölgenin adı son zamanlarda sıkça duyulmaktadır. Küresel iklim değişikliğinin yıkıcı etkilerinden birisi olan Arktik buzullarının erimesi bölgede ekolojik değişikliklere sebep olmanın yanı sıra politik açıdan değişiklikleri de beraberinde getirmektedir. Devletlerin Arktik bölgeye ilgileri yeni bir durum olmamakla birlikte bölgeye olan ilginin asıl sebebi, II. Dünya Savaşı sırasındaki güvenlik kaygılarından kaynaklanmaktadır. Günümüzde ise devletlerin odağını bölgeye çevirmesi ve gerek bölgedeki devletlerin gerekse bölge dışı devletlerin Arktik bölge hakkında politikalar belirlemesinin temel nedeni, buzulların erimesi neticesinde bölgenin her geçen gün daha da kullanılabilir hâle gelmesidir.

Bölgedeki deniz egemenliği mücadelesi dünyada yaşanan küresel çaptaki olaylardan da etkilenmektedir. Özellikle NATO üyesi devletler ve Rusya arasındaki gerilimler Arktik bölgeye de yansımaktadır. Ukrayna-Rusya Savaşı'nın başlangıcından bu yana NATO üyesi devletler ve Rusya, karşılıklı olarak ambargolar uygulamaktadır.

Arktik bölgede deniz yetki alanları hususundaki ihtilafın incelenmesi ve elde edilen araştırma sonuçlarının yaygınlaştırılması Türkçe literatürdeki eksikliği gidermesi bakımından önemlidir. Ayrıca savaşın bölge üzerindeki silahlanmaya etkilerinin araştırılması Arktik bölgenin geleceği açısından mühimdir. Sıralanan nedenlerden dolayı bu çalışmada Arktik bölgede deniz yetki alanları hususundaki ihtilaf ve Ukrayna-Rusya Savaşı'nın bölgedeki silahlanmaya etkisinin

araştırılması amaçlanmıştır.

Şekil 6 - Arktik Bölgesi

Kaynak: https://user.iiasa.ac.at/~marek/fbook/02/reference_maps/pdf/arctic.pdf

Araştırma kapsamında geliştirilen alt problem cümlelerinden yola çıkılarak bölgedeki ihtilaflar kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Bu alt problemler cümleleri şunlardır:

1. Arktik bölgedeki deniz yetki alanları hususunda ihtilaf yaşanan bölgeler nerelerdir ve ihtilaflara taraf olan devletler hangileridir?
2. Arktik'te ihtilaflara taraf olan NATO üyesi devletlerin Ukrayna-Rusya Savaşı'nın başlangıcından itibaren savunma harcamaları ne kadardır?
3. Lomonosov Sırtlarında deniz yetki alanı ihtilafı yaşanan bölgeler nerelerdir?
4. Lomonosov Sırtlarındaki deniz yetki alanı ihtilafına taraf olan devletlerin son yıllardaki savunma bütçeleri nasıldır ve savunma harcamalarında Ukrayna-Rusya Savaşı'nın başlangıcından itibaren bir artış bulunmakta mıdır?
5. Barents Denizi'nde deniz yetki alanı ihtilafı yaşanan bölgeler nerelerdir?

6. Barents Denizi'ndeki deniz yetki alanı ihtilafına taraf olan devletlerin son yıllardaki savunma bütçeleri nasıldır ve savunma harcamalarında Ukrayna-Rusya savaşı başlangıcından itibaren bir artış bulunmakta mıdır?

7. Beaufort Denizi'nde deniz yetki alanı ihtilafı yaşanan bölgeler nerelerdir?

8. Beaufort Denizi'ndeki deniz yetki alanı ihtilafına taraf olan devletlerin son yıllardaki savunma bütçeleri nasıldır ve savunma harcamalarında Ukrayna-Rusya Savaşı'nın başlangıcından itibaren bir artış bulunmakta mıdır?

2. YÖNTEM

Literatür taraması akademik araştırmalar için olmazsa olmaz bir şarttır. Akademik çalışmalarda; amaç, araştırma soruları, problem durumu, hipotezler, yöntem, bulgu ve sonuçlar literatür taraması sonucunda elde edilen bilgilerle desteklenerek sunulur. Akademik araştırmalar gereği gibi yapılmış literatür taraması ile bilimsel bir derinlik ve kimlik kazanır. Akademik araştırmaların insanlığa ve bilime katkısı da literatür taramasına verdiği önem nispetinde değişiklik gösterir (Demirci, 2014).

Arktik bölgeye ulaşımın zorluğu ve araştırma konusunun içeriği göz önüne alındığında çalışmada literatür taraması yöntemi tercih edilmiştir. Literatür taraması akademik araştırmalar için olmazsa olmaz bir şarttır. Akademik çalışmalarda; amaç, araştırma soruları, problem durumu, hipotezler, yöntem, bulgu ve sonuçlar literatür taraması sonucunda elde edilen bilgilerle desteklenerek sunulur. Akademik araştırmalar gereği gibi yapılmış literatür taraması ile bilimsel bir derinlik ve kimlik kazanır (Demirci, 2014). Literatür taraması yöntemiyle elde edilen veriler tablolar oluşturulurken kullanılmıştır. İhtilafların gösterildiği şekiller farklı dillerden Türkçeye çevrilmiştir. Literatür taramasıyla elde edilen NATO üyesi devletlerin savunma harcamalarına dair veriler Türkçeye çevrilip tablo hâline getirilmiştir. Bu sayede elde edilen sonuçlar arasında kurulan ilişkinin kolay anlaşılabilmesi hedeflenmiştir.

2.1. Etik Kurul Onayı

Bu araştırmanın kavramsal çerçevesinin hazırlanması, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanması aşamalarının tamamında etik kurallara uygun hareket edilmiştir. Karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde ANKAD Dergisi Yayın Kurulunun hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır. Tüm sorumluluk yazarlara aittir. Bu çalışmanın ANKAD Dergisi dışında herhangi bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim. Yapılan bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan

“Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Araştırmada kamuya açık bir kaynak olan NATO’ya ilişkin belge ve temel kaynaklar taranarak *doküman analizi* tekniği kullanıldığı için etik kurul izni gerektirmemektedir.

3. BULGULAR

Arktik’te Deniz Yetki Alanları Hususunda İhtilaf Yaşanan Bölgelere Ait Bulgular

Arktik bölgede deniz yetki alanları hususunda ihtilaf yaşanan üç bölge bulunmaktadır. Beaufort Denizi’nde yaşanan deniz yetki alanı ihtilafına taraf olan devletlerin ikisi de NATO üyesi olan ABD ve Kanada’dır. Lomonosov Sırtları’nda yaşanan deniz yetki alanları ihtilafına taraf olan devletler ise NATO üyesi olan Danimarka, Kanada ve Rusya’dır. Svalbard Adası’nın deniz yetki alanı hususunda yaşanan ihtilafa taraf olan devletler ise NATO üyesi olan Norveç ve Rusya’dır. Aktarılan bilgiler, 1.Tablo’da gösterilmiştir.

Tablo 2. Arktik’te İhtilaf Yaşanan Bölgeler

İhtilaf Yaşanan Bölge	İhtilafa Taraf Olan Devletler
Lomonosov Sırtları	Kanada, Danimarka ve Rusya
Barents Denizi	Norveç ve Rusya
Beaufort Denizi	ABD ve Kanada

Arktik’te İhtilaflara Taraf Olan NATO Üyesi Devletlerin Ukrayna-Rusya Savaşı Başlangıcından İtibaren Savunma Harcamalarına Ait Bulgular

Arktik bölgesindeki deniz yetki alanı ihtilaflarına taraf olan NATO üyesi devletler: ABD, Danimarka, Kanada ve Norveç’tir. Ukrayna-Rusya Savaşı 24 Şubat 2022 tarihinde başladı. İhtilaflara taraf olan NATO üyesi devletlerin 2022 yılı savunma harcamaları bu bakımdan incelenerek tablo oluşturulmuştur. NATO üyesi olan ABD, 821 milyon 830 bin dolar; Danimarka, 37 milyon 461 bin Danimarka kronu; Kanada, 35 milyon 461 bin Kanada doları, Norveç ise 80 milyon 615 bin Norveç kronu olarak savunma harcamalarını açıklamışlardır (NATO, 2022). Aktarılan bilgiler, 2.Tablo’da gösterilmiştir.

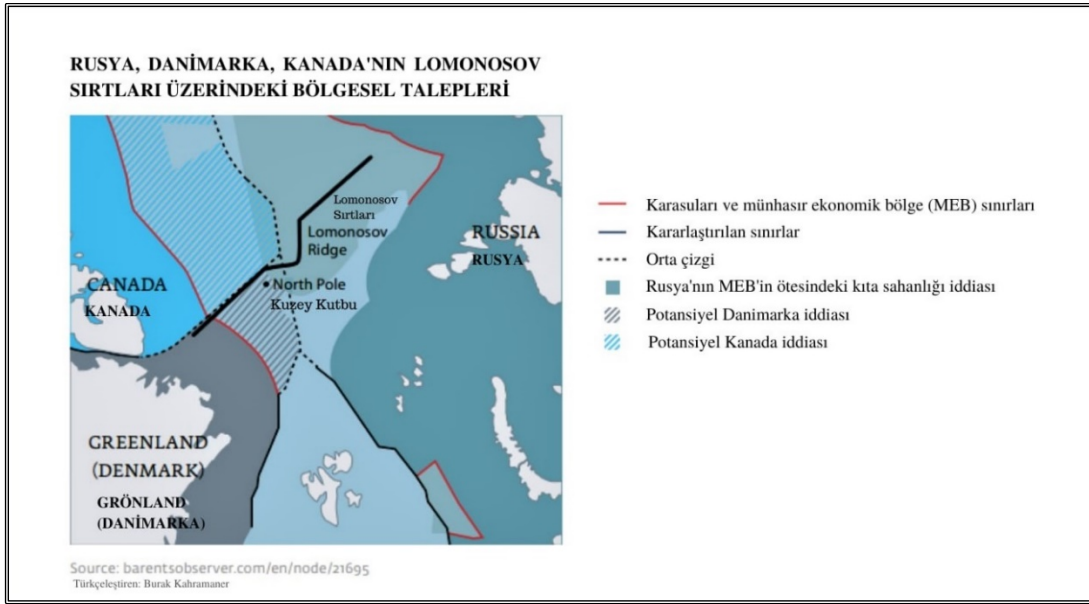
Tablo 3. Arktik Bölgesindeki İhtilaflara Taraf Olan NATO Üyesi Devletlerin Savunma Bütçeleri (NATO, 2022)

NATO Üyesi Devlet	2022 Savunma Bütçeleri	
	<i>Ulusal Para Birimi</i>	<i>USD (Milyon)</i>
ABD	821,830 (Milyon Dolar)	821,830
Kanada	35,461 (Milyon Kanada Doları)	26,886
Danimarka	37,751 (Milyon Danimarka Kronu)	5,716
Norveç	80,615 (Milyon Norveç Kronu)	7,954

Lomonosov Sırtları'nda Deniz Yetki Alanında İhtilaf Yaşanan Bölgeler

Lomonosov Sırtları son bir asırda Sovyet bilim insanları tarafından keşfedilen bir bölgedir. Bir kısmı Grönland (Danimarka) ve Ellesmere Adası (Kanada) kıta sahanlıkları kapsamına dâhil olan, bir kısmı ise Yeni Sibirya Adaları (Rusya) kıta sahanlığının yakınlarına uzanan bir bölgede bulunan Lomonosov Sırtları, bölgede üç devletin de taleplerinin kesiştiği bir bölgedir. Bölgede deniz yetki alanı talebinde bulunan devletler: NATO üyesi olan Danimarka ve Kanada'nın yanı sıra Rusya'dır. İhtilafa taraf olan devletlerin Ukrayna-Rusya Savaşı'nın başlangıcından itibaren yaptıkları savunma harcamaları bölgenin geleceği açısından kritiktir.

Şekil 7. Lomonosov Sırtları Üzerindeki İhtilaflar

Kaynak: <https://barentsobserver.com/en/node/2169>

Lomonosov Sırtları'nda Deniz Yetki Alanında İhtilafa Taraf Olan Devletlerin Savunma Bütçelerine Ait Bulgular

Danimarka 2018 yılında, 4,559 (Milyon Dolar) savunma harcaması yapmış ve 2019 yılında bu harcamayı 0,072 (Milyon Dolar) azaltarak 4,487 (Milyon Dolar)'a düşürmüştür. 2020 yılında 0,399 (Milyon Dolar) artırarak 4,886 (Milyon Dolar) yapmış; 2021 yılında 0,388 (Milyon Dolar) artırarak 5,274 (Milyon Dolar) yapmış ve son olarak Ukrayna-Rusya Savaşı'nın başladığı 2022 yılında 0,442 (Milyon Dolar) gibi ciddi bir savunma harcaması artışına giderek 5,716 (Milyon Dolar) yapmıştır (NATO, 2022).

Kanada 2018 yılında 22,007 (Milyon Dolar) savunma harcaması yapmış ve 2019 yılında bu harcamayı 0,700 (Milyon/Dolar) artırarak 22,707 (Milyon Dolar)'a yükseltmiştir. 2020 yılında 1,016 (Milyon Dolar) artırarak 23,723 (Milyon Dolar) yapmış; 2021 yılında 1,140 (Milyon Dolar) artırarak 24,863 (Milyon Dolar) yapmış ve son olarak Ukrayna-Rusya Savaşı'nın

başladığı 2022 yılında 2,023 (Milyon Dolar) gibi ciddi bir savunma harcaması artışına giderek 26,886 (Milyon Dolar) yapmıştır (NATO, 2022).

Rusya 2018 yılında 30,881 (Milyon Dolar) savunma harcaması yapmış ve 2019 yılında bu harcamayı 1,846 (Milyon Dolar) artırarak 32,727 (Milyon Dolar)'a yükseltmiştir. 2020 yılında 2,868 (Milyon Dolar) artırarak 35,595 (Milyon Dolar) yapmış; 2021 yılında 3,451 (Milyon Dolar) artırarak 39,046 (Milyon Dolar) yapmış ve son olarak Ukrayna-Rusya Savaşı'nın başladığı 2022 yılında 12,317 (Milyon Dolar) gibi ciddi bir savunma harcaması artışına giderek 51,363 (Milyon Dolar) yapmıştır (Statista, 2021), (Reuters, 2022).

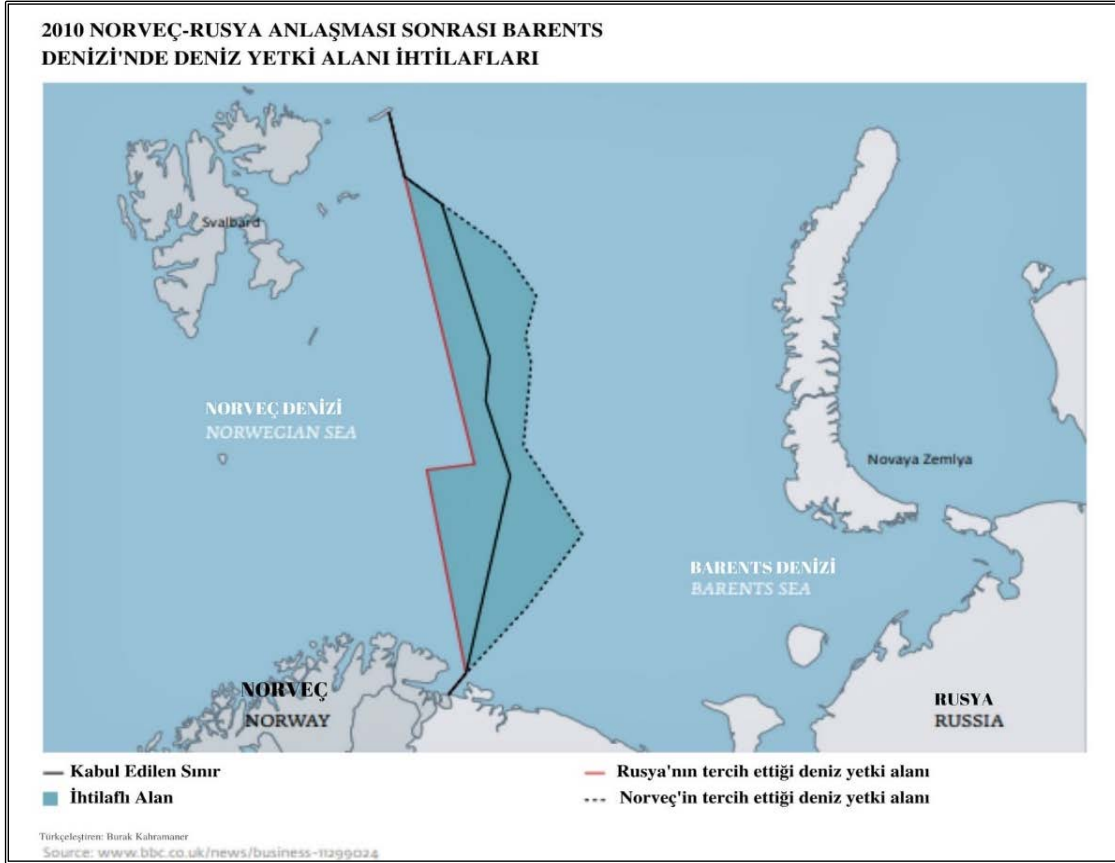
Tablo 4. Lomonosov Sırtları'ndaki Deniz Yetki Alanı İhtilafına Taraf Olan Devletlerin Son 5 Yıllık Savunma Harcamaları (NATO, 2022)

İhtilafa Taraf Olan Devlet	Savunma Harcaması (Milyon USD)				
	2018	2019	2020	2021	2022
Danimarka	4,559	4,487	4,886	5,274	5,716
Kanada	22,007	22,707	23,723	24,863	26,886
Rusya	30,881	32,727	35,595	39,046	51,363

Barents Denizi'ndeki Deniz Yetki Alanında İhtilaf Yaşanan Bölgeler

Hollandalı denizci Willem Barents'in yaptığı keşiflerden dolayı onun adıyla anılan bu denizde deniz yetki alanı egemenliği hususunda ihtilaflar bulunmaktadır. Bölgede iki devlet arasında anlaşmazlık yaşanmaktadır. Bu devletlerden biri NATO üyesi olan Norveç bir diğeri ise Rusya'dır. I. Dünya Savaşı sonrasında imzalanan Spitbergen (Svalbard) Antlaşması ile hukuki anlamda egemenliği Norveç'e bırakılan Svalbard Adası, bölgedeki deniz yetki alanı iddialarında Norveç'in gerekçesidir. Svalbard Takımadaları üzerindeki ihtilaflar, Norveç'in 1977 yılında takımadaların 200 deniz mili çevresinde "balıkçılık koruma alanı" ilan etmesiyle ortaya çıkmıştır. SSCB, Spitsbergen Antlaşması'nın bu girişime izin vermediğini öne sürerek Norveç'e karşı çıkmıştır (Sancak, 2019: 28). Son yıllarda ise Rusya'nın, bölgede çok sayıda tatbikat düzenlemesiyle beraber, NATO üyesi olan Norveç de diğer NATO üyesi ülkelerle tatbikatlar yapmaktadır. Bölgedeki iki ülkenin savunma yatırımlarını artırması bölgenin geleceği açısından kritik ve tehlikelidir.

Şekil 8. 2010 Norveç-Rusya Anlaşması Sonrası Barents Denizi'nde Deniz Yetki Alanı İhtilafları

Kaynak: www.bbc.co.uk/news/business-11299024.

Barents Denizi'ndeki Deniz Yetki Alanında İhtilafa Taraf Olan Devletlerin Savunma Bütçelerine Ait Bulgular

Norveç 2018 yılında, 6,058 (Milyon Dolar) savunma harcaması yapmış ve 2019 yılında bu harcamayı 0,490 (Milyon Dolar) artırarak 6,548 (Milyon Dolar)'a yükseltmiştir. 2020 yılında 0,173 (Milyon Dolar) artırarak 6,721 (Milyon Dolar) yapmış; 2021 yılında 0,437 (Milyon Dolar) artırarak 7,158 (Milyon Dolar) yapmış ve son olarak Ukrayna-Rusya Savaşı'nın başladığı 2022 yılında 0,796 (Milyon Dolar) gibi ciddi bir savunma harcaması artışına giderek 7,954 (Milyon Dolar) yapmıştır (NATO, 2022).

Barents Denizi'ndeki deniz yetki alanı ihtilafına taraf olan bir diğer devlet ise Rusya'dır. Rusya 2018 yılında 30,881 (Milyon Dolar) savunma harcaması yapmış ve 2019 yılında bu harcamayı 1,846 (Milyon Dolar) artırarak 32,727 (Milyon Dolar)'a yükseltmiştir. 2020 yılında 2,868 (Milyon/Dolar) artırarak 35,595 (Milyon Dolar) yapmış; 2021 yılında 3,451 (Milyon Dolar) artırarak 39,046 (Milyon Dolar) yapmış ve son olarak Ukrayna-Rusya Savaşı'nın başladığı 2022 yılında 12,317 (Milyon Dolar) gibi ciddi bir savunma harcaması artışına giderek 51,363 (Milyon Dolar) yapmıştır (Statista, 202; Reuters, 2022).

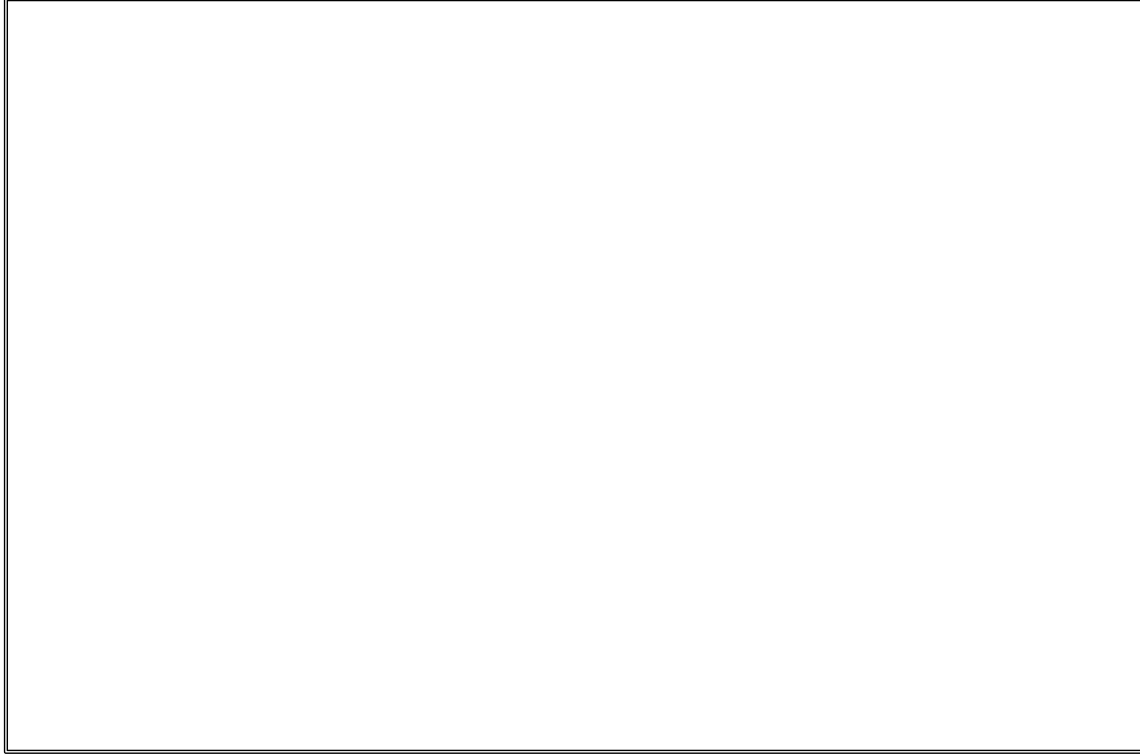
Tablo 5. Barents Denizi'ndeki Deniz Yetki Alanı İhtilafına Taraf Olan Devletlerin Son 5 Yıllık Savunma Harcamaları (NATO, 2022)

İhtilafa Taraf Olan Devlet	Savunma Harcaması (Milyon USD)				
	2018	2019	2020	2021	2022
Norveç	6,058	6,548	6,721	7,158	7,954
Rusya	30,881	32,727	35,595	39,046	51,363

Beaufort Denizi'ndeki Deniz Yetki Alanında İhtilaf Yaşanan Bölgeler

Arktik Okyanusu'nun güneyinde, Kanada'nın kuzey kıyılarında, Banks Adası (Kanada)'nın batısında ve Alaska (ABD)'nin doğusunda yer alan bir deniz olan Beaufort Denizi, deniz yetki alanı hususunda anlaşmazlık yaşanan bir bölgedir. Anlaşmazlığın tarafları ise bölgede sonradan komşu olan iki devlet olan Kanada ve ABD. Bölgede Rus Çarlığı'nın, Alaska'yı ABD'ye satması ve Kanada'nın ise İngilizlerden bağımsızlığını kazanması sonucu Saint Petersburg Antlaşması'nın, günümüzde ABD ve Kanada tarafından farklı yorumlanmasından kaynaklanan sorunlar bulunmaktadır. Beaufort Denizi'ndeki anlaşmazlık bölgesi yaklaşık 21 bin kilometrekare alana tekabül etmektedir. Kanada Ulusal Enerji Kurumu tarafından yapılan araştırmaya göre söz konusu bölgede yaklaşık 1,7 milyar metreküp doğalgaz ve 1 milyar metreküpün üzerinde petrol rezervleri olduğu tahmin edilmektedir (Griffiths, 2010). Bölgedeki devletlerin silahlanması ve savunma harcamalarını artırması bölgenin geleceği açısından risk taşımaktadır. Ayrıca Ukrayna-Rusya Savaşı sonucu silahlanan NATO üyesi devletlerden olan ihtilaf sahibi devletler olan Kanada ve ABD'nin bu harcamaları sadece Rusya'ya karşı yapmadığı unutulmamalıdır. Bu bakımdan ABD ve Kanada'nın yıllara göre savunma harcamaları önemlidir.

Şekil 9. Beaufort Denizi'ndeki İhtilaflar

Kaynak: ArcticEcon, 2011.

Beaufort Denizi'ndeki Deniz Yetki Alanında İhtilafa Taraf Olan Devletlerin Savunma Bütçelerine Ait Bulgular

ABD 2018 yılında 672,255 (Milyon Dolar) savunma harcaması yapmış ve 2019 yılında bu harcamayı 78,631 (Milyon Dolar) artırarak 750,886 (Milyon Dolar)' a yükseltmiştir. 2020 yılında 19,764 (Milyon Dolar) artırarak 770,650 (Milyon Dolar) yapmış; 2021 yılında 23,340 (Milyon Dolar) artırarak 793,990 (Milyon Dolar) yapmış ve son olarak Ukrayna-Rusya Savaşı'nın başladığı 2022 yılında 27,840 (Milyon Dolar) savunma harcaması artışına giderek son birkaç yıldaki savunma harcaması artışını yükselterek 821,830 (Milyon Dolar) yapmıştır (NATO, 2022).

Beaufort Denizi'ndeki ihtilafa taraf olan bir diğer devlet ise Kanada'dır. Kanada 2018 yılında 22,007 (Milyon Dolar) savunma harcaması yapmış ve 2019 yılında bu harcamayı 0,700 (Milyon Dolar) artırarak 22,707 (Milyon/Dolar)'a yükseltmiştir. 2020 yılında 1,016 (Milyon Dolar) artırarak 23,723 (Milyon Dolar) yapmış; 2021 yılında 1,140 (Milyon Dolar) artırarak 24,863 (Milyon Dolar) yapmış ve son olarak Ukrayna-Rusya Savaşı'nın başladığı 2022 yılında 2,023 (Milyon Dolar) gibi ciddi bir savunma harcaması artışına giderek 26,886 (Milyon Dolar) yapmıştır (NATO, 2022).

Tablo 6. Beaufort Denizi'ndeki Deniz Yetki Alanı İhtilafına Taraf Olan Devletlerin Son 5 Yıllık Savunma Harcamaları (NATO, 2022)

İhtilafa Taraf Olan Devlet	Savunma Harcaması (Milyon USD)				
	2018	2019	2020	2021	2022
ABD	672,255	750,886	770,650	793,990	821,830
Kanada	22,007	22,707	23,723	24,863	26,886

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Arktik bölgedeki buzul erime hızındaki artış neticesinde devletler odaklarını Arktik bölgeye çevirmekte ve bölgeye yönelik stratejiler geliştirmektedir. Bölgede doğal kaynakların daha ulaşılabilir olması ve Arktik'in deniz tabanına tam olarak ulaşılabilmesi dolayısıyla bölgeye kıyıdaş olan ülkeler farklı münhasır ekonomik bölge ve deniz yetki alanı taleplerinde bulunmaktadır. Talepleri birbirleriyle çakışan devletler ise öncelikli olarak hukuki ve diplomatik yollardan çözüm aramaktadır. Ancak Ukrayna-Rusya Savaşı küresel çapta olduğu kadar Arktik bölgesindeki diplomatik ilişkileri ve iş birliklerini de etkilemiştir. Arktik Konseyi devletlerinin Rusya olmadan ortak çalışmalar yürütmeye başlaması, Rusya'nın Avrupa Konseyi'nden ayrılması gibi etmenler bölgedeki diplomasiyi rafa kaldırmaktadır. Bununla beraber bölgedeki devletler, diplomatik yollardan deniz yetki alanı ihtilaflarına bir çözüm bulamayınca silahlanmaya yönelmektedir.

Son yıllarda Arktik devletlerinin savunma harcamalarını artırdığı görülmektedir. Özellikle Arktik devletlerinin Ukrayna-Rusya Savaşı'nın başladığı 2022 yılında, son yıllara kıyasla anlamlı bir şekilde savunma harcaması yaptığı tespit edilmiştir. Bölgenin geleceği açısından Arktik devletlerinin silahlanması risk teşkil etmekle beraber uzun vadede diplomatik çözümlerin önüne geçebileceği tahmin edilmektedir.

Bu çalışmada Arktik bölgedeki ihtilaf alanları, ihtilaflara taraf olan devletler ve talepleri belirlenmek istenip bölgedeki silahlanma ile ilişkilendirilmeye çalışılmıştır. Ayrıca belirlenen olumsuzluklara, ortaya çıkan problemlere çözüm aranmıştır.

- Birinci alt probleme ait sonuç şu şekildedir:

Araştırma sonunda Arktik bölgede deniz yetki alanında ihtilaf yaşanan üç bölge olduğu görülmüştür. Bunlar: Lomonosov Sırtları, Barents Denizi ve Beaufort Denizi'dir. Lomonosov Sırtlarındaki ihtilafa taraf olan üç devlet bulunmaktadır. İki de NATO üyesi olan Danimarka ve Kanada'yla beraber üçüncü bir devlet olarak Rusya, bölgede deniz yetki alanı taleplerinde

bulunmaktadır. Üç farklı devletin taleplerinin kesiştiği bir nokta olmasından dolayı Lomonosov Sırtları bölgedeki ihtilaflar arasında gerilimin en yüksek olduğu bölgelerden bir tanesidir. Bölgedeki bir diğer ihtilaflı bölge ise Barents Denizi'dir. Bölgedeki ihtilafların tarihesi I. Dünya Savaşı sonrasında, Svalbard Adasının egemenliğinin Norveç'e bırakılması ve ilerleyen zamanlarda Sovyet Rusya ile balıkçılık sahalarında karşılıklı güç kullanımıyla başlamıştır. Bugün ise Rusya ve Norveç'in taraf olduğu Barents Denizi'ndeki ihtilaflı bölgede, Norveç'in de üye olduğu NATO üyesi devletlerle ortak tatbikatlar düzenlemesi nedeniyle bölgede gerilim had safhadadır. Buna müteakibliyet uygulayan Rusya ise aynı sıklıkta tatbikatlar düzenlemektedir. Bir diğer ihtilaf yaşanan bölge Beaufort Denizi'dir. Beaufort Denizi'ndeki ihtilafa taraf olan iki devlet bulunmakla beraber bu devletler ABD ve Kanada'dır. Bölgedeki ihtilaf, tarihsel süreçte Kanada'ya egemen olan İngiltere ile Alaska'ya egemen olan Çarlık Rusya arasında imzalanan Saint Petersburg Anlaşması'nın yanlış yorumlanmasından kaynaklanmaktadır. ABD ve Kanada'nın birbirleriyle ilişkilerinin iyi düzeyde olması ve NATO üyesi olmaları, birbirlerini tehdit olarak görmemelerine sebep olmaktadır. Bundan kaynaklı olarak bölgedeki diğer ihtilaflara kıyasla gerginliğin en düşük olduğu bölgedir.

- İkinci alt probleme ait sonuç şu şekildedir:

ABD, Kanada, Danimarka ve Norveç Arktik bölgede olan NATO üyesi devletlerdir. 24 Şubat 2022 tarihinde başlayan Ukrayna-Rusya Savaşı devletlerin savunma harcamalarında değişikliklere neden olmuştur. 2022 yılında ise NATO üyesi olan ABD: 821 milyon 830 bin dolar; Danimarka: 37 milyon 461 bin Danimarka kronu; Kanada: 35 milyon 461 bin Kanada doları, Norveç ise 80 milyon 615 bin Norveç kronu olarak savunma harcamalarını açıklamışlardır.

- Üçüncü ve dördüncü alt probleme ait sonuç şu şekildedir:

Lomonosov Sırtları son asırda Sovyet bilim insanları tarafından keşfedilen bir bölgedir. Bir kısmı Grönland (Danimarka) ve Ellesmere Adası (Kanada) kıta sahanlıkları kapsamına dâhil olan bir kısmı Yeni Sibirya Adaları (Rusya) kıta sahanlığının yakınlarına uzanan bir bölgede bulunan Lomonosov Sırtları, bölgede üç devletin de taleplerinin kesiştiği bir bölgedir. Bölgede birbirleri ile talepleri birbirine karşı olan devletler: NATO üyesi olan Danimarka ve Kanada'nın yanı sıra Rusya da bulunmaktadır. İhtilafa taraf olan devletlerin Ukrayna-Rusya Savaşı'nın başlangıcından itibaren yaptıkları savunma harcamaları bölgenin geleceği açısından kritiktir. Bulgularda elde edilen veriler incelendiğinde Danimarka, Kanada ve Rusya'nın son 5 yıldaki savunma harcamalarından hareketle, Ukrayna-Rusya Savaşı'nın bölgedeki devletlerin askerî

harcamalarını anlamlı bir şekilde artırdığı çıkarımında bulunulabilir. Bölgedeki silahlanmanın bu denli artışı bölgenin geleceği açısından endişe vericidir.

- Beşinci ve altıncı alt probleme ait sonuç şu şekildedir:

Barents Denizi de Arktik bölgede farklı deniz yetki alanı taleplerinin bulunduğu bir bölgedir. Bölgede iki devlet anlaşmazlık yaşamaktadır. Bu devletlerden birisi NATO üyesi olan Norveç olmakla beraber bir diğeri ise Rusya'dır. 1977 yılında Norveç'in takımadalarının 200 deniz mili çevresinde "balıkçılık koruma alanı" ilan etmesiyle ihtilaflar ortaya çıkmıştır. SSCB, Spitsbergen Antlaşması'nın bu girişime izin vermediğini öne sürerek Norveç'e karşı çıkmıştır (Sancak, 2019 s.28). Son yıllarda ise Rusya bölgede çok sayıda tatbikat düzenlemekle beraber NATO üyesi olan Norveç de diğer NATO üyesi ülkelerle bölgede tatbikatlar yapmaktadır. Bölgedeki iki ülkenin savunma yatırımlarını artırması bölgenin geleceği açısından kritik ve tehlikelidir.

Norveç son 5 yılda doğrusal bir şekilde savunma harcamalarını artırmıştır. Ancak Ukrayna-Rusya Savaşı'nın başladığı 2022 yılında anlamlı bir harcama artışında bulunmuştur. Ukrayna-Rusya Savaşı'nın içinde yer alan Rusya ise savunma harcamalarını içinde bulunduğu durumdan dolayı anlamlı bir şekilde artırmıştır. Ancak kendisine karşı silahlanan ve komşu olduğu NATO devletlerine karşı da savunma harcamalarını artırmaktadır. Bu bakımdan ilerleyen zamanda bölgede ciddi gerilimlerin yaşanması muhtemeldir.

- Yedinci ve sekizinci alt probleme ait sonuç şu şekildedir:

Bir diğer ihtilaf yaşanan bölge ise Beaufort Denizi'dir. Bölgedeki ihtilafa taraf olan devletler ise ABD ve Kanada'dır. Bölgedeki ihtilaf iyi ilişkilere sahip olan ABD ve Kanada arasında olması hasebiyle Arktik bölgedeki diğer ihtilafli olan bölgelere kıyasla daha ılımlı bir diplomatik atmosfer bulunmaktadır. Ukrayna-Rusya Savaşı sonrasında gerek Kanada gerekse ABD savunma harcamalarında anlamlı artışlara gitmiştir. Ancak bölgedeki ihtilafa taraf olan devletlerin iyi ilişkileri nedeniyle bölgede uzun vadede bir gerilim yaşanması muhtemel değildir.

Öneriler

Bölgede yaşanan deniz yetki alanı ihtilaflarının hukuki ve diplomatik yollardan çözümü, Ukrayna-Rusya Savaşı'nın başlangıcından itibaren bölge devletlerinin savunma harcamalarını anlamlı bir şekilde artırıp yatırım yapmalarıyla beraber zorlaşmaktadır. Bu bakımdan

diplomatik ve hukuki yollardan çözüm elde edilmesine yönelik farklı kurum ve kuruluşlar tarafından arabuluculuk çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

Bunun yanı sıra Türkçe literatüre bakıldığında, bölgedeki deniz yetki alanı ihtilaflarının çözümüne yönelik arabuluculuk faaliyetleri sunan çalışmalardan ziyade, ihtilafları dahi Türkçe literatüre işleyip bölgedeki silahlanmayla ilişkilendiren bir çalışmanın yer almadığı görülmüştür. Bu bakımdan TÜBİTAK MAM KARE tarafından, Arktik bölgede son zamanlarda yaşanan güncel olayları aktarmak için ve Türkçe literatüre kaynak olması amacıyla bir web sitesi geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Arctic Council, (2020). *First arctic shipping status report from PAME Working Group highlights increase in Arctic shipping traffic*. [Erişim tarihi: 03.11.2022. <https://arctic-council.org/en/news/first-arctic-shipping-status-report-increase-shipping-traffic/>].
- ArcticEcon,(2011). *Beaufort Sea dispute*. [Erişim tarihi: 24.12.2022. <https://arcticecon.wordpress.com/2011/01/10/beaufort-sea-dispute>].
- BBC News, (2010). *Norway and Russia 'open up for business' in the Barents sea*. [Erişim tarihi: 24.12.2022 www.bbc.co.uk/news/business-11299024].
- Berkut, N. (2021). Küresel ısınmanın etkisi bağlamında Arktik (Kuzey Kutbu) Bölgesi'nin hukuki rejimi. Seçkin Yayıncılık.
- BM, (1984). *Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi*. [Erişim tarihi: 21.07.2022 <http://denizmevzuat.udhb.gov.tr/dosyam/denizhukuku.pdf>].
- Demirci, A. (2014). Araştırma yöntemleri. Coğrafyacılar Derneği.
- Eguíluz, V. M., Gracia, J., F., Irigoien, X. & Duarte, C. M. (2016). A quantitative assessment of Arctic shipping in 2010-2014. *Scientific Reports* 6, 30682.
- Cantürk, İ.U. & Atvur, S. (2021). Arktik bölgede çevresel bozulma, strateji ve rekabet: çevresel güvenlik bağlamında bir değerlendirme. *International Journal of Politics and Security (IJPS)*, 3(1), 180-217.
- Ertuğrul, Ü.E. (2017). Birleşmiş Milletler deniz hukuku sözleşmesine göre kıyı devletinin egemen hakları. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21(1), 41-81
- Griffiths, S. (2010). *US-Canada arctic border dispute key to maritime riches*. [Erişim tarihi: 24.12.2022. BBC News, <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-10834006>].
- İlgaz, H. (2009). Denizde bilimsel araştırmaların uluslararası hukukta düzenlenmesi ihtiyacının ortaya çıkışı, *Journal of Naval Science and Engineering*, 5(1),39-48.
- IPCC, (2014). *Climate Change 2014: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I,II and III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. Cenevre: IPCC.

- Köroğlu, S. (2015). Literatür taraması üzerine notlar ve bir tarama tekniği. *GİDB Dergisi*, 1, 61-69.
- NATO, (2022). Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2022).
- Ondrej U. (2015). *Future of the Arctic Oil Reserves*. Stanford University Coursework PH240. [Erişim tarihi: 31.10.2022. <http://large.stanford.edu/courses/2015/ph240/urban2/#:~:text=Available%20Resources&text=As%20such%2C%20the%20Arctic%20is,world's%20individual%20undiscovered%20hydrocarbon%20resources>].
- PAME. (2021) *The Polar Code*. [Erişim tarihi: 03.11.2022. <https://www.pame.is/projects/arctic-marine-shipping/the-arctic-shipping-best-practices-information-forum/the-polar-code>].
- Polar Discovery. *The Arctic: Exploration Timeline*. [Erişim tarihi: 23.12.2022. <http://polardiscovery.whoi.edu/arctic/330.html>].
- Reuters, (2022). *Russia to spend \$600 billion on defence and security by 2025*. [Erişim tarihi: 24.12.2022. <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/russia-spend-600-bln-defence-security-by-2025-source-2022-09-23/>].
- Sancak, K. (2019). Deniz hukukuna ilişkin temel egemenlik alanları bağlamında Arktik'teki ihtilafli alanlar ve hukuki durum. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 23, 17-34.
- Statista, (2021). *National defense expenditure in the federal budget of Russia from 2006 to 2021(in billion Russian rubles)*. [Erişim tarihi: 24.12.2022. <https://www.statista.com/statistics/1045682/russia-national-defense-federal-expenditure/>].
- The Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, (2022), *Submissions, through the Secretary General of the United Nations, to the Commission on the Limits of the Continental Shelf, pursuant to article 76, paragraph 8, of the United Nations Convention*. [Erişim tarihi: 17.09.2022, https://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_submissions.htm].

EXTENDED ABSTRACT

Maritime Jurisdiction Disputes in the Arctic and the Impact of the Ukraine-Russia War on Armament in Regional States

Introduction

The main reason for the Arctic region to become a crisis area in the context of international security in the 21st century is the decreasing and thinning ice cover in the Arctic due to global climate change, which makes the natural resources in the region more accessible.

Despite not being coastal states of the Arctic Ocean, the number of countries aiming to benefit from the economic opportunities in the region is increasing every day. While this leads to various security debates, the Arctic Ocean, considered a global common, remains accessible to all actors.

The root cause of the disputes in the region lies in the incomplete knowledge of the Arctic seabed. Another fundamental reason for the interest in the region is its natural resources. As the ice cover continues to thin, it has become possible to conduct studies for identifying the natural resources in the area. With the discovery of different reserves every day, the potential natural resources in the Arctic are causing sovereignty problems among neighboring states.

Another aspect that interests states is the newly accessible trade routes in the Arctic region. The observed increase in Arctic ship traffic in the past 10 years supports assumptions that maritime traffic in the region will further intensify in the future.

It is estimated that the Ukraine-Russia War, which began on February 24, 2022, has pushed diplomatic solutions in the region to the background. Therefore, examining the defense budgets of states in the region is deemed important. Moreover, when the Turkish literature is reviewed, it is observed that there is no study specifically addressing the disputed areas of maritime jurisdiction in the Arctic and the armament of Arctic states within the context of the Ukraine-Russia War, which represents a relatively new area of debate. This study aims to examine the subject in the context of the Ukraine-Russia War and provide suggestions to identify and minimize potential negative impacts, thus contributing to the Turkish literature.

Materials and Methods

Considering the difficulty of access to the Arctic region and the nature of the research topic, a literature review method has been deemed appropriate and chosen for this study.

Findings

At the end of the research, three areas of maritime jurisdiction disputes were identified in the Arctic region. These are the Lomonosov Ridge, the Barents Sea, and the Beaufort Sea. The Lomonosov Ridge dispute involves three states: Denmark and Canada, both NATO members, along with Russia, which claims maritime jurisdiction in the region. As the claims of these three different states intersect, the Lomonosov Ridge is the area with the highest tension among the studied disputes.

Another disputed area in the region is the Barents Sea. The history of the conflict in this area dates back to the aftermath of World War I. The dispute began with the transfer of sovereignty

over Svalbard Island to Norway after the war, and later escalated with mutual use of force in fishing areas between Soviet Russia and Norway. Today, the tension in the disputed area in the Barents Sea is high due to Norway's joint military exercises with NATO countries, of which Norway is a member, while Russia reciprocates with exercises conducted with similar frequency.

The third disputed area is the Beaufort Sea, involving two states in conflict: the United States and Canada. The conflict in this region stems from the misinterpretation of the Saint Petersburg Treaty signed between England, which had sovereignty over Canada in historical context, and the Tsarist Russia, which had sovereignty over Alaska. The good relations between the US and Canada and their NATO membership contribute to them not perceiving each other as threats, resulting in lower tension in this disputed area compared to others.

In recent years, it has been observed that Arctic states have increased their defense expenditures. Particularly, during the 2022 Ukraine-Russia War, Arctic states were found to have higher defense spending compared to previous years. While the armament of Arctic states poses a risk for the future of the region, it is also predicted that it could hinder diplomatic solutions in the long run.

Conclusions and Suggestions

It is recommended to conduct mediation efforts by different institutions and organizations with the aim of achieving a resolution through diplomatic and legal means. Furthermore, when examining the Turkish literature, it is observed that there is not only a lack of studies investigating mediation activities for resolving maritime jurisdiction disputes in the region but also a lack of works addressing the disputes themselves and linking them to the armament in the Turkish literature. Therefore, it is considered appropriate for TÜBİTAK MAM KARE to develop a website to provide information on recent events in the Arctic region and serve as a resource in the Turkish literature.